

WPLYW ŚRODOWISKA RODZINNEGO NA ORGANIZACJĘ CZASU WOLNEGO DZIECI

Zmiany zachodzące we współczesnym świecie, szybki rozwój techniki powoduje, że ludzie w większym stopniu wykorzystują swe uzdolnienia i wykształcenie w pracy zawodowej. W związku z taką sytuacją poziom życia człowieka na pracę i czas wolny coraz bardziej się zaciera.

Jakość i organizacja czasu wolnego człowieka, stała się w dzisiejszych warunkach ekonomiczno- społecznych poważnym problemem pedagogicznym. Należy do jego celowego i prawidłowego zagospodarowania przygotować w sposób indywidualny każdego już od dziecka, a w szczególności do rozwoju zainteresowań.

W młodszym wieku szkolnym zainteresowania dzieci charakteryzują się niestałością i niestabilnością, są odzwierciedleniem zainteresowań ich najbliższego środowiska, które dostarcza mu bodźców wyzwających jego pierwsze zainteresowania i zaciekawienia otaczającą go rzeczywistością.

To co ono będzie robić poza nauką szkolną ma duży wpływ nie tylko na jego naukę, ale i kształtowanie cech osobowości takich jak: sumienność, pracowitość, zdyscyplinowanie i wytrwałość w dążeniu do celu. Poza tym dziecko w wieku młodszoszkolnym może ulegać różnorodnym wpływom, często niepożądanym. Zjawisko, to szczególnie nasila się w mieście. Na stak opieki nad dziećmi w rodzinie rzutuje między innymi praca zawodowa rodziców, a szczególnie matki, która warunkuje skuteczność i systematyczność nadzoru wychowawczego. Dziecko potrzebuje różnorodnych form opieki i troskliwości, głównie ze strony matki. Uczucia te nasilają się w związku ze zwiększeniem się trudności życiowych dziecka.

Warunki opiekuńczo- wychowawcze dzieci, których matka pracuje zawodowo i równocześnie zajmuje się domem i organizacją życia są trudniejsze.

Konsekwencją są zachowania patologiczne takie jak: kradzież, skłonność do picia alkoholu, przyswajanie niecenzuralnego języka, bójki między rówieśnikami, agresywna postawa wobec otoczenia.

Rodzice koncentrują swe działania przede wszystkim na podniesieniu standardu życia, a co się z tym wiąże, pogoni za pieniądzem lub poszukiwaniem pracy zarobkowej. To doprowadza w rezultacie do zubożenia treści i formy spędzania czasu wolnego rodziny.

Z literatury przedmiotu wynika, że w pracach pedagogicznych mało miejsca poświęca się tej ważnej kwestii wychowawczej. Aby zapobiec zjawiskom patologii dzieci należy przygotować je od najwcześniejszych lat życia do racjonalnego spędzania czasu wolnego przez rodzinę. Tam bowiem kształtuje się wiele upodobań i nawyków, które następnie stają się ważnymi elementami kultury, czynnikami wpływającymi na jego pracę i postępowanie z innymi ludźmi. Głównym zadaniem rodziców powinno być zapobieganie i likwidowanie istniejącej już ewentualnie dezorganizacji osobowości dziecka oraz regulowanie wpływem środków masowego przekazu na dziecko. Zadaniem czasu wolnego człowieka interesują się naukowcy, głównie psycholodzy, pedagodzy i socjolodzy.

U dzieci i młodzieży głównym wyznacznikiem ilości czasu wolnego jest nauka i pobyt w szkole. Sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci nie jest dowolny, podlega rygorom wychowawczym oraz stałej kontroli i interwencji. Zmierzają się jednak do tego, aby zgodnie

z własnymi zainteresowaniami, zamiłowaniem i upodobaniami pozostawić dziecku inicjatywę. Umożliwić mu wykazanie samodzielności w zakresie organizacji i wykorzystania wolnych godzin od wszelkich obowiązków.

Najbardziej wartościowym środowiskiem wychowawczym każdego dziecka jest prawidłowo funkcjonująca rodzina, która zapewnia mu odpowiednie warunki dla rozwoju fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego. Poprzez swoją odpowiednią działalność opiekuńczo-wychowawczą przygotowuje dziecko do podjęcia samodzielnego życia w okresie dorosłym. Przekazuje mu odpowiednie wzory zachowań do naśladowania, wartości i obyczaje kulturalne oraz sposoby właściwego spędzania czasu wolnego.

Rodzina jako naturalne środowisko wychowania ma duży wpływ na rozwój psychofizyczny dziecka, które jest bardzo silnie związane emocjonalnie z osobami wchodzącymi w skład naturalnego środowiska wychowawczego. Od najwcześniejszych lat życia rodzina kształtuje upodobania, zamiłowania i zainteresowania dziecka, które w późniejszym okresie stają się podstawowymi elementami kultury i stylu życia. Duży wpływ na kulturę czasu wolnego dzieci, ma jego sposób spędzania przez rodziców. Wykształcenie i reprezentowany poziom kulturalny rodziców również rzutuje na kulturę spędzania czasu wolnego przez ich dzieci. Rodzice powinni codziennie przeznaczyć określony czas na kontakt ze swoim dzieckiem. Kontakt ten nie powinien przybierać formy tradycyjnej, a mianowicie pomocy w odrabianiu zadanej pracy domowej, powinien być rozszerzony do wspólnej zabawy, organizacji zabawy, uprawiania sportu, czytania książek oraz innych form rozwijających intelekt.

Kultury spędzania czasu wolnego powinno się uczyć dzieci od najmłodszych lat poprzez rozwijanie ich zainteresowań, odpowiednią organizację i zagospodarowanie wolnych godzin. Uwagę należy zwrócić także na styl wychowania w rodzinie, który może wpływać pozytywnie lub negatywnie na kształtowanie się emocjonalnych postaw wobec wartości kulturalnych, rzutować na rozwijanie się indywidualnych zainteresowań, a także mieć wpływ na indywidualne spędzanie czasu wolnego przez każdego członka rodziny.

Negatywny wpływ na kształtowanie u dziecka emocjonalnego stosunku do wartości reprezentowanych przez rodziców ma stosowanie w rodzinie systemu nakazów i zakazów tzw. stylu autokratycznego. Rygorystyczne metody wychowania zubożają psychikę dziecka, udaremniają próbę samodzielnego wyboru, przyczyniają się do naśladownictwa często nieprawidłowej organizacji czasu wolnego oraz udaremniają próbę samodzielnego wyboru.

Z kolei styl wychowania nazywany liberalnym – charakteryzuje się brakiem kontroli ze strony rodziców oraz pozostawieniu dziecku zbyt dużej swobody tzw. „anarchia” w domowych stosunkach. Demokratyczny zaś styl wychowania, wpływa pozytywnie na rozwój zainteresowań zarówno u dzieci jak i ich rodziców. W rodzinie, w której preferowany jest demokratyczny styl wychowania, panują stosunki partnerskie między członkami rodziny, uznawane są potrzeby i prawa dziecka, a wspólnie spędzany czas wolny przyczynia się do pozytywnych przeżyć i doznań. Charakterystyczna dla tego stylu swoboda, daje dzieciom możliwość indywidualnego kontaktu z kulturą i możliwość wyboru własnych form spędzania czasu wolnego. Podsumowując rozważania związane z tematem roli środowiska rodzinnego w tworzeniu kultury czasu wolnego dzieci, należy zwrócić uwagę na fakt, iż to rodzice powinni dążyć do tego, aby postawy dzieci w czasie wolnym były innowacyjne i twórcze, jednak dobrane tak, aby przynosiły dziecku zadowolenie i satysfakcję. Równocześnie uwzględniać należy zasadę samorządności, pozostawiając dziecku prawo wyboru i decydowania o tym co chce i lubi robić w czasie wolnym.

Opracowała: mgr Anna Zawadzka- Duda

BIBLIOGRAFIA:

1. Ciosek J. „Czas wolny ucznia w środowisku miejskim”
2. Dąbrowski Z. „Czas wolny dzieci i młodzieży”
3. Filipczuk H. „Poznaj swoje dziecko”
4. Gruszyn B. „Czas wolny. Aktualna problematyka”
5. Misiewicz H. „Rola rodziny w kształtowaniu postaw”
6. Praca zbiorowa pod redakcją M. Żebrowskiej „Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży”
7. Super D.E. „Psychologia zainteresowań”